

УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

УС Ю. В., ЛИТОВЧЕНКО В. О.

УДК 65.012.32
JEL: D24; D81; M21

Ус Ю. В., Литовченко В. О. Управління ресурсним потенціалом підприємства в умовах невизначеності

За сучасних умов функціонування підприємства важливого значення набуває формування й ефективне управління наявними на підприємстві ресурсами та можливостями, які можуть використовуватись у його виробничо-господарській діяльності. Метою статті є дослідження процесів управління ресурсним потенціалом підприємства в умовах невизначеності. Необхідною умовою та пріоритетним чинником посилення розвитку будь-якого суб'єкта господарювання є забезпечення стабільного економічного зростання на основі ефективного використання ресурсного потенціалу підприємства. У сучасному світі за умов обмеженості ресурсів саме внутрішній ресурсний потенціал підприємства потрібно вважати головним чинником його сталого розвитку. Формування системи управління задля ефективного використання та подальшого нарощування ресурсного потенціалу є обов'язковим пріоритетом діяльності як менеджменту підприємства, так і всіх ланок його структурних підрозділів. Сучасні наукові підходи до дослідження управління ресурсним потенціалом підприємств передбачають необхідність розгляду та аналізу теоретичних підходів, що мають не тільки об'єктивно відображати даний об'єкт, а й бути інструментом його подальшого вивчення та аналізу. Ресурсний потенціал є специфічною економічною категорією, яка вивчає залежність між обсягом, складом ресурсів і досягненням ефективних результатів діяльності підприємства. Результатом ефективного використання ресурсного потенціалу є, насамперед, виробництво якісної продукції, що дає можливість досягнення високої ефективності. У зв'язку з недостатньо глибоким дослідженням ресурсного потенціалу у вітчизняній економіці цей термін не дістав однозначного тлумачення його економічної сутності. У статті розкрито зміст і складові елементи потенціалу підприємства, зокрема стосовно формування та управління ресурсним потенціалом в умовах невизначеності; розглянуто теоретичну базу управління ресурсним потенціалом підприємства; визначено складові елементи ресурсного потенціалу підприємства, серед яких особливо доцільно приділити увагу видам, елементам і джерелам формування ресурсів. Для більш детального дослідження економічної сутності понять «потенціал підприємства», «ресурсний потенціал» проведено аналіз їх трактувань у сучасній науковій літературі.

Ключові слова: потенціал, ресурсний потенціал підприємства, умови невизначеності.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 23.

Ус Юлія Володимирівна – кандидат економічних наук, професор, професор кафедри економіки та менеджменту, Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (вул. Університетська, 16, Харків, 61003, Україна)

E-mail: usyuliya@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2523-405X>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57015252900>

Литовченко Вадим Олексійович – здобувач ступеня доктора філософії, Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (вул. Університетська, 16, Харків, 61003, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-8117-0970>

UDC 65.012.32
JEL: D24; D81; M21

Us Yu. V., Lytovchenko V. O. Management of the Resource Potential of the Enterprise in Conditions of Uncertainty

In the modern conditions of the operation of the enterprise, the formation and effective management of existing resources and opportunities, which can be used in the production and economic activity of the enterprise, is of great importance. The aim of the article is to study the processes of managing the enterprise's resource potential under conditions of uncertainty. Ensuring stable economic growth based on the effective use of the enterprise's resource potential is a necessary condition and a priority factor for strengthening improvement in the development of any economic entity. In today's world, under the conditions of limited resources, it is the internal resource potential of the enterprise that should be considered the main factor of its sustainable development. The formation of a management system for the effective use and further development of resource potential is a mandatory priority for both the management of the enterprise and all links of its structural subdivisions. Modern scientific approaches to the study of enterprise resource potential management require the consideration and analysis of theoretical approaches that should not only objectively reflect this object, but also be a tool for its further study and analysis. Resource potential is a specific economic category that studies the dependence between the volume, composition of resources, as well as the achievement of effective results of the enterprise. The result of effective use of resource potential is, first of all, the production of quality products, which makes it possible to achieve high efficiency. In connection with the insufficiently deep research of the resource potential in the domestic economy, this term did not receive an unambiguous interpretation of its economic essence. The article reveals the content and constituent elements of the enterprise's potential, in particular, regarding the formation and management of resource potential in conditions of uncertainty, the theoretical basis of enterprise resource potential management is considered, the constituent elements of the enterprise's resource potential are determined, among which it is especially appropriate to pay attention to the types, elements and sources of resource formation. For a more detailed study of the economic essence of the concepts of "enterprise potential", "resource potential", an analysis of their interpretations in modern scientific literature was carried out.

Keywords: potential, resource potential of the enterprise, conditions of uncertainty.

Fig.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 23.

Стану сучасної ринкової економіки притаманна нестабільність і невизначеність кон'юнктури ринку, що вимагає від суб'єктів господарювання перманентного вдосконалення системи управління розвитком потенціалу підприємств. За таких умов виникають нові виклики для керівництва щодо побудови системи управління ресурсним потенціалом підприємства, яка здатна ефективно забезпечити гнучкість та адаптацію до умов невизначеності, а також сприяти постійному нарощуванню та максимально раціональному використанню потенціалу, зокрема ресурсного.

У сучасних умовах механізм управління ресурсним потенціалом підприємств не повною мірою відповідає завданням з підвищення ефективності їхньої роботи, отримання високих остаточних результатів, подальшого розвитку. Особливої актуальності зазначене питання набуває через обмеженість самих ресурсів, що визначає необхідність систематичного пошуку шляхів повного їх використання.

Однак навіть результати цих досліджень показують, що проблема управління потенціалом підприємств є недостатньо дослідженою, особливо в аспектах формування ресурсів. Потреба у вирішенні методичних і прикладних питань щодо управління ресурсним потенціалом підприємств за умов невизначеності зумовила актуальність даної статті.

В економічній науці та практиці управління суб'єктами господарювання сформувався досить чітке уявлення щодо складу економічних ресурсів підприємства. Існує багато теоретико-прикладних доробок щодо управління ресурсним потенціалом та ефективності його використання. Проте визначення загальноприйнятої методики формування системи управління обґрунтовує нагальну необхідність подальшого дослідження.

Проблематикою сутності формування та управління ресурсним потенціалом підприємств займалися такі вчені: О. В. Ареф'єва, Дж. Барней і Д. Кларк, О. І. Волков, М. Г. Грещак, С. А. Жданов, В. С. Пономаренко, В. В. Прохорова, А. А. Садеков, С. Сердак, Н. П. Карачина та інші.

Фундаментальні дослідження провідних науковців проілюстрували, що в економічній літера-

турі немає єдиної думки щодо визначення поняття «ресурсний потенціал підприємства», що, своєю чергою, негативно впливає на процес формування системи управління потенціалом на підприємстві. Таким чином, виникає об'єктивна необхідність узагальнення підходів та поглядів сучасних науковців стосовно визначення категоріального апарату «потенціал», «потенціал підприємства» та «ресурсний потенціал підприємства», що сприятиме формуванню підходів до визначення економічної сутності, властивостей та структури ресурсного потенціалу підприємства в умовах невизначеності.

Діяльність сучасних українських підприємств, які функціонують в умовах невизначеності, потребує прийняття адекватних управлінських рішень щодо визначення необхідних обсягів виробництва, диверсифікації ринків реалізації продукції, забезпечення ефективної діяльності та стабільного фінансового стану підприємства, що передбачає передусім оптимальне поєднання та ефективне використання наявних ресурсів.

Ресурсний потенціал є центральною ланкою в системі діяльності підприємства, оскільки його прийнято вважати основною складовою для максимізації прибутку та підвищення рівня конкурентоспроможності суб'єкта господарювання. Ефективна господарська діяльність будь-якого підприємства визначається збалансованою структурою потенціалу та раціональним його використанням. У загальноприйнятому трактуванні потенціал підприємства являє собою сукупність трудових, інноваційних, матеріальних, інформаційних, фінансових та інших ресурсів підприємства, природних умов і здібностей персоналу, які сприяють одержанню максимального доходу та забезпечують ефективну діяльність і розвиток підприємства.

У загальному розумінні категорія «потенціал» характеризується як певна можливість реалізації будь-чого, тому йому притаманна ознака накопичення, принцип вимірювання його величини як рівня накопичення, реалізації. Ключовою ознакою потенціалу є його здатність до відтворення.

Управління потенціалом підприємства в умовах невизначеності – це виявлення стратегічних

можливостей, ресурсів і резервів потенціалу, здатних підвищити рівень конкурентоспроможності суб'єкта господарювання. Варто враховувати, що сильні сторони є потенціалом підприємства, а слабкі – його резервом. Відповідно, завдання підприємства полягає у використанні сильних позицій за одночасного усунення слабких сторін [21].

Потенціал залежить від характеру цілей підприємства. Утворення потенціалу підприємства являє собою процес реалізації заходів щодо забезпечення ринкових можливостей підприємства через зміну його характеристик і властивостей до моменту досягнення необхідного рівня відповідно до визначених цілей.

В основі категорії «ресурсний потенціал підприємства» знаходиться загальна категорія «ресурси», що за змістом характеризується як запас, джерело. По суті, ресурсами підприємства є: майно та грошові кошти, запаси та джерела сировини, матеріалів, праця [3].

У «Великому тлумачному словнику української мови» потенціал тлумачиться як сукупність усіх наявних засобів, можливостей, продуктивних сил, що можуть бути використані в певній сфері, галузі, ділянці; запас чого-небудь, резерв; приховані здатності, сили якої-небудь діяльності, що можуть виявлятися за певних умов [3].

В «Економічній енциклопедії» вказується, що потенціал – це наявні в економічного суб'єкта ресурси, їх оптимальна структура та вміння раціонально використати їх для досягнення поставленої мети [4].

В «Економічному словнику» термін «потенціал» розглядається як: засоби, запаси, джерела, які є в наявності та можуть бути мобілізовані, приведені в дію, використані для досягнення певної мети, здійснення плану, вирішення будь-якого завдання; здібності окремої людини, суспільства, держави до певної діяльності [5].

На теперішній час серед науковців відсутнє однозначне твердження щодо поняття «потенціал підприємства». Частина науковців у своїх дослідженнях розглядають дане поняття в широкому розумінні, висвітлюючи потенціал підприємства як узагальнений показник поточного та перспективного стану підприємства, який включає в себе науково-технічну, інноваційну, кадрову, інвестиційну, виробничу, інформаційну та інші складові діяльності підприємства. Інші науковці прирівнюють потенціал підприємства до наявних ресурсів.

Найбільш поширені трактування понять «потенціал», «потенціал підприємства» і «ресурсний потенціал підприємства» узагальнено в *табл. 1*.

На основі дослідження потенціалу підприємств пропонується його формувати на основі класифікації ресурсів, що є на підприємстві. Потенціал підприємства, на думку авторів, складається з декількох субпотенціалів, які, своєю чергою, включають деякі види ресурсів, серед яких виділяють потенціали розвитку, основних фондів, інвестиційний та ін. [18].

Згідно з проведеним аналізом підходів, досліджуючи потенціал підприємства, зумовлено необхідність структуризації ресурсного потенціалу підприємства (*рис. 1*).

Саме елементи ресурсного потенціалу створюють можливості досягнення цілей розвитку підприємства, які відкриваються при застосуванні засобів, предметів праці та робочої сили.

Аналіз видів ресурсного потенціалу підприємства показав, що:

- ✦ трудовий потенціал включає в себе можливості свідомої діяльності людей виробляти продукцію. Основними компонентами трудового потенціалу є освіта, творчість, здоров'я, професіоналізм;
- ✦ матеріально-технічний потенціал визначається особливостями складу основних засобів та використанням основних і оборотних засобів. Він дозволяє забезпечити безперебійний процес виробництва та відображає технічний стан засобів праці, рівень їх відповідності сучасним вимогам виробництва;
- ✦ фінансовий потенціал пов'язаний з можливістю використання фінансових ресурсів підприємства з метою придбання та залучення матеріально-речових і трудових ресурсів;
- ✦ природний потенціал включає в себе екологічний потенціал, що являє собою систему природних ресурсів, умов, явищ і процесів. Він, з одного боку, є територіальною та ресурсною базою життєдіяльності суспільства, а з іншого – протистоїть йому як об'єкт антропогенного впливу;
- ✦ інформаційний потенціал характеризується рівнем інформаційної забезпеченості всіх господарських процесів на підприємстві, ефективністю збору, обробки та аналізу інформаційних потоків, наявністю прогресивних інформаційних технологій [19].

На основі вищепроаналізованого можна стверджувати, що в економічній літературі представлені різні підходи до управління ресурсним потенціалом підприємства в умовах невизначеності, що дає можливість зробити такі висновки. Усі складові елементи ресурсного потенціалу підпри-

Визначення понять «потенціал», «потенціал підприємства», «ресурсний потенціал підприємства»

Автор(-и)	Визначення
Ашимбаєв Т. А.	Ресурсний потенціал підприємства – це сукупність матеріальних, трудових, нематеріальних, фінансових ресурсів, зокрема здатність працівників підприємства ефективно використовувати названі ресурси для виконання місії, досягнення поточних і стратегічних цілей підприємства. Величина ресурсного потенціалу визначається обсягом окремих видів ресурсів (земельних, матеріальних і трудових), які перебувають у розпорядженні підприємства
Абалкін Л. І.	Потенціал – це узагальнена збірна характеристика ресурсів, прив'язана до місця та часу
Анчишкіна А. І.	Потенціалом можна вважати набір ресурсів, які в процесі виробництва приймають форму факторів виробництва
Архангельський В. М.	Потенціал – засоби, запаси, джерела, які є в наявності та можуть бути мобілізовані для досягнення певної мети або рішення певного завдання
Євдокімов Ф. І., Мізіна О. В.	Потенціал – сукупність потужностей у якому-небудь відношенні та засобів, необхідних для чого-небудь
Должанська І. З., Загорна Т. О., Удалих О. О.	Потенціал підприємства являє собою реальну або можливу здатність виконувати цілеспрямовану роботу
Ковальов В., Волкова О.	Потенціал – це здатність підприємства досягати поставлених перед ним цілей, використовуючи наявні матеріальні, трудові та фінансові ресурси
Краснокутська Н. С.	Потенціал підприємства можна визначити як можливості системи ресурсів і компетенцій
Лукінов І. І.	Потенціал характеризується кількістю та якістю ресурсів, якими володіє та або інша господарча система
Молчалов Б. М.	Потенціал підприємства – потенціал, який характеризується обсягами накопичених ресурсів і максимально можливим обсягом матеріальних благ і послуг, виробництва яких можна досягнути в перспективі за оптимального використання наявних ресурсів
Черников Д.	Потенціал – це сукупність необхідних для функціонування або розвитку системи різних видів ресурсів

емства перебувають у постійному взаємозв'язку один з одним та, відповідно, впливають на загальний рівень потенціалу підприємства. Тому для досягнення встановлених цілей підприємства, підвищення рівня конкурентоспроможності та одержання максимально можливого фінансового результату необхідно забезпечити ефективну систему формування, управління та використання можливостей, які існують на підприємстві.

Під час управління ресурсним потенціалом підприємства в умовах невизначеності необхідно враховувати загальні його положення:

- ✦ потенціал підприємства – це складна система пересічних характеристик його елементів, причому останні можуть тією чи іншою мірою замінювати один одного, тобто є альтернативними;
- ✦ потенціал підприємства не можна сформува-ти на базі механічного додавання елементів, оскільки він є динамічним угрупованням;
- ✦ під час формування потенціалу підприємства діє закон синергії його елементів;
- ✦ потенціал підприємства у вищих формах його виявлення може самостійно трансформуватися з появою нових складових елементів;
- ✦ елементи потенціалу підприємства мають функціонувати одночасно і в сукупності, бо закономірності розвитку можливостей підприємства не можуть бути розкриті окремо, а тільки в їхньому поєднанні, що потребує досягнення збалансованого та оптимального співвідношення між елементами;
- ✦ усі елементи потенціалу об'єктивно пов'язані з функціонуванням і розвитком підприємства, тобто, з одного боку, вони підлягають фізичному та техніко-економічному старінню, а з іншого – вони чутливі до досягнень науково-технічного прогресу;
- ✦ складові потенціалу підприємства мають бути адекватними характеристикам про-

Рис. 1. Складові елементи ресурсного потенціалу підприємства

дукції та послуг, що виробляються на підприємстві [22].

Таким чином, при виборі ефективної системи управління ресурсним потенціалом підприємства важливим етапом є врахування рівня впливу вказаних факторів на потенціал підприємства та можливість підприємства впливати на них, зокрема за наявних умов невизначеності.

Доведено, що процес управління ресурсним потенціалом підприємств в умовах невизначеності здійснюється через відповідні функції, з урахуванням дії економічних законів, методів, принципів управління, що, своєю чергою, дозволить створити ефективну систему управління завдяки симбіозу різних чинників. Тобто стає можливим визначити умови, за яких процеси формування, ефективного використання та розвитку ресурсного потенціалу є підґрунтям для досягнення потужного економічного та соціального ефектів.

Необхідно звернути увагу на основні напрями підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом підприємств, які передбачають поліпшення та зростання інвестиційно-інноваційної складової, матеріально-технічної та трудової складових підприємств; стратегічне планування розвитку; організаційне впорядкування структури та складу апарату управління та інформаційне забезпечення діяльності підприємств в умовах невизначеності. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Ареф'єва О. В., Харчук Т. В. Економічні засади формування потенціалу підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. № 7. С. 71–76.
2. Ашимбаев Т. А. Экономический потенциал и эффективность его использования. Алма-Ата : Наука КазССР, 1990. 358 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та гол. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.
4. Економічна енциклопедія : у трьох т. Т. 3 / редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ : Академія, 2002. 952 с.
5. Економічний словник / за ред. П. І. Баргія, С. І. Дорогунцова. Київ : Головна редакція УРЕ, 1973. 623 с.
6. Цимбал О. І., Лукашов О. О. Сутність та підходи щодо оцінювання трудоворесурсного потенціалу промисловості в контексті регіону. *Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. 2010. № 5. С. 78–84.
7. Федонін О. С., Репіна І. М., Олексюк О. І. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2004. 316 с.
8. Бачевський Б. Є., Заблодська І. В., Решетняк О. О. Потенціал і розвиток підприємства : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2009. 400 с.
9. Герасимчук З. В., Ковальська Л. Л. Виробничий потенціал регіону: методика оцінки та механізми його нарощування. Луцьк : ЛДТУ, 2003. 244 с.
10. Костирко Л. А. Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства : моно-

- графія. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : Фактор, 2008. 336 с.
11. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2005. 352 с.
 12. Чаленко А. Ю. О неопределенности понятия «потенциал» в экономических исследованиях. Проблемы экономической теории : Луганск, 2011. С. 39–40.
 13. Олексюк О. І. Управління потенціалом акціонерних товариств : автореф. дис. ... канд. екон. наук. Київ, 2001. 20 с.
 14. Краснокутська П. Е. Дефініція поняття «потенціал підприємства» в контексті розвитку мікроекономічної теорії. *Вісник КНТЕУ*. 2008. № 5. С. 54–64.
 15. Красницька Р., Тарасюк М. Структуризація потенціалу підприємства. *Вісник КНТЕУ*. 2017. № 1. С. 73–82. URL: <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2017/01/7.pdf>
 16. Кузнєцова Т. В., Красовська Ю. В., Подлевська О. М. Управління потенціалом підприємства : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2016. 195 с.
 17. Краснокутська Н. С. Управління потенціалом торговельного підприємства : монографія. Харків : ХДУХТ, 2012. 322 с.
 18. Коваленко Г. М., Касьянова О. М. Врахування галузевої специфіки при визначенні складових потенціалу будівельного підприємства. URL: http://www.confcontact.com/2010alyans/ek1_koval.php
 19. Дунда С. П. Підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу як напрям розвитку підприємства. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2013. № 2. Т. 2. С. 83–89. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8ba767b9-27bf-4735-a249-492de0bb1045/content>
 20. Зеленська М. О. Підходи до формування та структуризації потенціалу підприємства. *Економічний вісник НТТУ «КПІ»*. 2011. № 8. С. 219–224. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/9214f26c-df1f-4723-986c-e8b1bb2bbc9e/content>
 21. Бугай В. З., Горбунова А. В., Ключова Ю. В. Теоретичні основи формування потенціалу підприємства. *Вісник Запорізького національного університету*. 2011. № 1. С. 27–33. URL: https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2011/eco_2011_1/2011_1/027-33.pdf
 22. Сабадирьова А. Л., Бабій О. М., Куклінова Т. В., Салавеліс Д. Є. Потенціал і розвиток підприємства : навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, 2013. 344 с.
 23. Маслак О. І., Квятковська Л. А., Безручко О. О. Особливості формування економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 9. С. 36–46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2012_9_5
 - mic Principles of Enterprise Potential Formation]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 7 (2008): 71–76.
 - Ashimbayev, T. A. *Ekonomicheskii potentsial i effektivnost yego ispolzovaniya* [Economic Potential and the Efficiency of Its Use]. Alma-Ata: Nauka KazSSR, 1990.
 - Bachevskiy, B. Ye., Zablodska, I. V., and Reshetniak, O. O. *Potentsial i rozvytok pidpryemstva* [The Potential and Development of the Enterprise]. Kyiv: TsUL, 2009.
 - Buhai, V. Z., Horbunova, A. V., and Kliuieva, Yu. V. "Teoretychni osnovy formuvannia potentsialu pidpryemstva" [Theoretical Foundations of Enterprise Potential Formation]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, no. 1 (2011): 27–33. https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2011/eco_2011_1/2011_1/027-33.pdf
 - Chalenko, A. Yu. "O neopredelennosti ponyatiya «potentsial» v ekonomicheskikh issledovaniyakh" [On the Uncertainty of the Concept of "Potential" in Economic Research]. *Problemy ekonomicheskoy teorii* (2011): 39–40.
 - Dunda, S. P. "Pidvyshchennia efektyvnosti vykorystannia resursnoho potentsialu yak napriam rozvytku pidpryemstva" [Increasing the Efficiency of Using Resource Potential as a Direction of Enterprise Development]. *Zbirnyk naukovykh prats Tavriiskoho derzhavnogo ahrotekhnolohichnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, no. 2, vol. 2 (2013): 83–89. <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8ba767b9-27bf-4735-a249-492de0bb1045/content>
 - Ekonomichna entsyklopediia* [Economic Encyclopedia], vol. 3. Kyiv: Akademiia, 2002.
 - Ekonomichniy slovnyk* [Economic Dictionary]. Kyiv: Holovna redaktsiia URE, 1973.
 - Fedonin, O. S., Riepina, I. M., and Oleksiuk, O. I. *Potentsial pidpryemstva: formuvannia ta otsinka* [Enterprise Potential: Formation and Evaluation]. Kyiv: KNEU, 2004.
 - Herasymchuk, Z. V., and Kovalska, L. L. *Vyrobnychiy potentsial rehionu: metodyka otsinky ta mekhanizmy yoho naroshchuvannia* [Production Potential of the Region: Assessment Methodology and Mechanisms of Its Increase]. Lutsk: LDTU, 2003.
 - Kostyrko, L. A. *Diahnostyka potentsialu finansovo-ekonomichnoi stiiikosti pidpryemstva* [Diagnostics of the Potential of Financial and Economic Stability of the Enterprise]. Kharkiv: Faktor, 2008.
 - Kovalenko, H. M., and Kasianova, O. M. "Vrakhuvannia haluzevoi spetsyfiky pry vyznachenni skladovykh potentsialu budivelnogo pidpryemstva" [Taking into Account the Specifics of the Industry When Determining the Components of the Potential of a Construction Enterprise]. http://www.confcontact.com/2010alyans/ek1_koval.php
 - Krasnokutskaya, N. S. *Potentsial pidpryemstva: formuvannia ta otsinka* [Enterprise Potential: Formation and Evaluation]. Kyiv: TsUL, 2005.

REFERENCES

Arefieva, O. V., and Kharchuk, T. V. "Ekonomichni zasady formuvannia potentsialu pidpryemstva" [Econo-

- Krasnokutska, N. S. *Upravlinnia potentsialom torhovel'noho pidpriemstva* [Management of the Potential of a Trading Enterprise]. Kharkiv: KhDUKht, 2012.
- Krasnokutska, P. E. "Definitsiia poniattia «potentsial pidpriemstva» v konteksti rozvytku mikroekonomichnoi teorii" [The Definition of the Concept of "Enterprise Potential" in the Context of the Development of Microeconomic Theory]. *Visnyk KNTEU*, no. 5 (2008): 54-64.
- Krasnytska, R., and Tarasiuk, M. "Strukturyzatsiia potentsialu pidpriemstva" [Structuring the Potential of the Enterprise]. *Visnyk KNTEU*, no. 1 (2017): 73-82. <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2017/01/7.pdf>.
- Kuznietsova, T. V., Krasovska, Yu. V., and Podlevska, O. M. *Upravlinnia potentsialom pidpriemstva* [Enterprise Potential Management]. Rivne: NUVHP, 2016.
- Maslak, O. I., Kviatkovska, L. A., and Bezruchko, O. O. "Osoblyvosti formuvannia ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva v umovakh tsyklichnykh kolyvan" [Peculiarities of the Formation of the Economic Potential of the Enterprise in Conditions of Cyclical Fluctuations]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 9 (2012): 36-46. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2012_9_5
- Oleksiuk, O. I. "Upravlinnia potentsialom aktsionermykh tovarystv" [Management of the Potential of Joint Stock Companies]: *avto-ref. dys. ... kand. ekon. nauk*, 2001.
- Sabadyryova, A. L. et al. *Potentsial i rozvytok pidpriemstva* [The Potential and Development of the Enterprise]. Odesa: ONEU, 2013.
- Tsymbal, O. I., and Lukashov, O. O. "Sutnist ta pidkhody shchodo otsiniuvannia trudoresurnoho potentsialu promyslovosti v konteksti rehionu" [The Essence and Approaches to Assessing the Labor Potential of Industry in the Context of the Region]. *Derzhava ta rehiony. Seriya «Ekonomika ta pidpriemnytstvo»*, no. 5 (2010): 78-84.
- Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [A Large Explanatory Dictionary of the Modern Ukrainian Language]. Kyiv ; Irpin: Perun, 2005.
- Zelenska, M. O. "Pidkhody do formuvannia ta strukturyzatsii potentsialu pidpriemstva" [Approaches to the Formation and Structuring of the Company's Potential]. *Ekonomichnyi visnyk NTTU «KPI»*, no. 8 (2011): 219-224. <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/9214f26c-df1f-4723-986c-e8b1bb2bbc9e/content>

УДК 658.567

JEL: L97; Q20; Q53

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-6-284-292>

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ З ПЕРЕРОБКИ ТПВ

©2024 МАЛЬОВАНІЙ Г. О.

УДК 658.567

JEL: L97; Q20; Q53

Мальований Г. О. Організаційне та фінансово-економічне забезпечення стратегії розвитку підприємств з переробки ТПВ

У статті розроблено організаційне та фінансово-економічне забезпечення стратегії розвитку підприємств з переробки твердих побутових відходів (ТПВ). Відзначено, що сьогодні для підприємств з переробки ТПВ актуальними є адаптивні стратегії, які визначають готовність суб'єктів господарювання до впровадження відповідних заходів. Адаптація підприємств до нових умов функціонування, які спричинені ризиками та загрозами зовнішнього середовища, є пріоритетним завданням для розвитку суб'єктів господарювання. Вибір стратегій розвитку підприємств, які націлені на забезпечення адаптивної спроможності, потребує використання відповідного методичного інструментарію, який базується на розрахунку коефіцієнта адаптивної спроможності. Зазначено, що при розробці заходів стратегічного розвитку підприємств з переробки ТПВ важливим аспектом є наявність фінансової спроможності компанії, необхідної для реалізації відповідних заходів. Наявність необхідного ресурсного забезпечення характеризує готовність підприємства до реалізації стратегій. Технічна складова вдосконалення поводження з ТПВ полягає у відділенні органічних відходів, які легко розкладаються в моменті їх утворення. Іншим важливим напрямом удосконалення поводження з ТПВ є утилізація небезпечної складової. Органічні відходи, які мають швидкий цикл розпаду, є вторинною сировиною, з якої в подальшому можливо отримати органо-мінеральні добрива та біогаз. Для розвитку вторинної переробки відходів необхідно на полігонах створювати підприємства з біохімічної переробки органічних відходів, що сприятиме отриманню альтернативних джерел енергії. У результаті проведеного дослідження запропоновано концептуальний підхід до формування системи стратегічного управління підприємствами, що передбачає взаємодію всіх складових системи, яка містить мету, об'єкти, засоби управління, а також теоретико-методичне забезпечення формування стратегій розвитку підприємств. Запропонований концептуальний підхід, на відміну від наявних, включає алгоритм визначення рівня стратегічного розвитку підприємств на основі оцінки його внутрішніх ресурсів з урахуванням впливу зовнішнього середовища. У межах запропонованого підходу було сформовано матрицю SWOT-аналізу діяльності підприємств з переробки твердих побутових відходів, що дозволило виокремити сильні та слабкі сторони, можливості та загрози з урахуванням специфіки функціонування галузі.

Ключові слова: організаційне забезпечення, фінансово-економічне забезпечення, підприємство, стратегія розвитку, переробка, тверді побутові відходи (ТПВ).

Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Формул:** 1. **Бібл.:** 14.